

הדף היומי בבלי: מסכת בבא קמא דף ט"ו
הדף היומי בהלכה: סימן קל"ב מאמצע סעיף ב' ויש שכתבו' עד סימן קל"ד סעיף ב'
המוסר היומי: שמיה"ל חלק ב' 'ועוד רמז' עד 'ויבא יוסף'

לוח
לימוד
יומי

הנפטר שארגן לעצמו מניין לקדיש

בנושא הנלמד ב'דף היומי בהלכה'

באידיש: "אונד איך בין ניסט קיין איד?" (וכי אני אינני יהודי?),
ומיד עמד ואמר קדיש.

אחר כך סיפר להם האיש בהתרגשות: "היום הוא יום השנה
לפטירת אבי ז"ל. זה זמן רב פרקתי מעלי עול תורה ומצוות,

ומובן שגם אינני מתפלל. בלילה שעבר
נגלה אלי אבי ז"ל בחלום ואמר לי: 'היום
הוא יום הארצייט, וגוזרני עליך לומר עלי
קדיש'. אמרתי לו: 'אינני מתפלל, ואפילו
הייתי רוצה לומר קדיש אינני יכול. הואיל
ובמקום שאני נמצא אין מניין יהודים'. אך
אבא חזר ואמר: 'אני אדאג לכך שיהיה לך
מנין, ואתה תאמר קדיש!' כשקמתי בבוקר
אמרתי לעצמי: 'אני לא אומר קדיש!'

אבל עכשיו משראיתי כיצד מתגשמים דברי אבי, ובסייעתא דשמיא
הובאו לכאן תשעה יהודים כשרים ממרחק רב, לא יכולתי להימנע
מלומר: יתגדל ויתקדש שמיא רבא..."

(קונטרס יתגדל ויתקדש)

סיפר הרה"ג ר' מרדכי גיפטר זצוק"ל: הוזמנתי על ידי אחד
מתלמידי להשתתף בשמחת כלולותיו. מאחר והחתונה נערכה
במקום מרוחק ממקום מגורי, שיגר התלמיד כרטיסי טיסה עבורי
ועבור עוד שמונה מחבריו שהוזמנו גם כן לחתונה. ביום המיועד
יצאנו לדרך בהקדם כדי להגיע בזמן לחופה.

אך משהתקרבנו למקום הנחיתה התברר כי המטוס לא יוכל לנחות
שם מפאת הערפל הכבד ששרר במקום. על כורחנו המשכנו לטוס
עד שהגענו לשדה תעופה במקום רחוק מהמקום שבו נערכה
החתונה. משנוכחנו לדעת כי לא נספיק להגיע לחופה בשעה
המיועדת, ואף לתפילת מנחה בציבור לא נזכה, נערכנו לתפילת
מנחה ביחידות בנמל התעופה.

ביקשנו מאחד הסבלים שנקרה בדרכנו להפנות אותנו למקום שבו
נוכל להתפלל באין מפריע. הסבל האלמוני נעתר לבקשתנו והביא
אותנו לחדר צדדי בנמל התעופה. עמדנו להתפלל והסבל נשאר
בפתח החדר והשקיף על תשעת המתפללים.

משסיימנו את התפילה שאל הסבל להפתעתנו: "מדוע לא אמרתם
קדיש?" משהשבנו לו כי חסר לנו העשירי למניין, חזר והקשה

מדוע אין האָבל משמש כש"ץ בראש חודש?

בשבת וביום טוב אין האבל משמש כש"ץ, מפני שהקהל שרוי בשמחה ואין ראוי שימש האבל כשלוחם; ויש שכתב שהטעם הוא משום שבימים אלו מנגנים בתפילה, והניגונים משמחים את האבל. ובביאור הלכה כתב שבכל יום שאין אומרים 'למנצח', למעט ערב יום כיפור, אין האבל משמש כש"ץ; ובנוגע למנחה וערבית בימים אלו ישנן דעות שונות; ויש אומרים שאף בשחרית של ראש חודש וכיוצא בו רשאי לשמש כש"ץ, אלא שב'הלל' יחליפנו אחר. ובימים שאומרים למנצח, אף אם אין אומרים 'תחנון' - משמש האבל כש"ץ בכל התפילות. [סימן קלב, ביה"ל קונטרס מאמר קדישין; ביאורים ומוספים דרשו, 42]

מה עושים כשיש שני 'חיובים' ורק אחד מהם מתפלל במקום בקביעות?

כאשר יש בבית הכנסת שני אבָלים שיש להם 'חיוב' לשמש כש"ץ - ישנם דיני קדימה שונים המבוארים בפוסקים, בהתאם לדרגת החיוב: בתוך שבעה ימים לקבורה, בתוך שלושים יום לקבורה, בתוך אחד עשר חודש מהקבורה, ויום ה'ארציט'. ואם אחד מהם תושב המקום, והשני אורח, והם שוים בדרגת חיובם - התושב קודם לאורח. ויש שכתב שבזמננו אין נוהגים כן, ולדבריו יש להטיל ביניהם גורל. ואם שני האבָלים תושבי המקום, אלא שאחד מהם מתפלל קבוע בבית כנסת זה, והשני מתפלל תמיד בבית כנסת אחר - המתפלל הקבוע קודם. [סימן קלב, ביה"ל קונטרס מאמר קדישין; ביאורים ומוספים דרשו, 44]

כיצד ינהג מי שאינו אומר וידוי לפני תחנון ומתפלל במקום שכן אומרים?

מנהג רוב ישראל בזמננו לומר לאחר חזרת הש"ץ בשחרית ובמנחה - לפני 'תחנון' - וידוי ו'שלוש עשרה מידות'; ויש שנוהגים לאומרם רק בשני ובחמישי, לפני 'והוא רחום'; ויש שאין אומרים כלל. והנהג לאומרם ונמצא במקום שאין אומרים - יאמר וידוי בצורה שלא תהא אמירתו ניכרת, ויש אומרים שיאמר גם שלוש עשרה מידות עם טעמי המקרא, ויסיים את הפסוק: "יְנַקֵּה לֹא יְנַקֵּה... ועל רַבָּעִים". ומי שאינו נוהג לאומרם, ונמצא במקום שאומרים - יאמר עמהם. ואת שלוש עשרה מידות צריך לומר עם הציבור אף כשאינו מתפלל עמהם. [סימן קלד, ס"ק א; ביאורים ומוספים דרשו, 1; והמנהג בזמננו]

אתמול למדנו

- מנהג ישראל לומר פעמיים בכל יום את הברייתא של 'פיטום הקטורת': בשחרית לאחר התפילה, ובסמוך לתפילת מנחה; ועל פי הקבלה - יש לאומרה גם לפני תפילת שחרית.
- נוהגים לומר לפני אמירת 'שיר של יום': 'היום יום פלוני בשבת...', כדי לקיים בכך מצות "זכור את יום השבת לקדשו", שפירושה - לזכור את יום השבת בכל הימים.
- כשאין בן שיאמר קדיש עבור נשמת הנפטר, יאמרו קרובים אחרים בסדר העדיפות דלהלן: בן הבן, בן הבת, אב, אח או קרוב אחר. ואם אין מי שיאמר קדיש, ניתן לשכור אדם זר לשם כך.

מחר נלמד

- מדוע כדאי לראות את הכתב מקרוב בשעת הגבהת ספר התורה?
- מתי בירכו כל ישראל את מי שמגביה את ספר התורה?
- באיזה מקרה אומרים 'ברוך שמה' לפני התפילה?